Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4653.

LETO—YEAR XVI. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January 25, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 4. decembra (Dec. 4), 1923. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 284.

*Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

AMERIKA NAJ PRISILI FRANCIJO PLAČATI VOJNI DOLG.

Senator Borah se je zglasil pri Mellonu, da izve, kako stoji stvar glede francoskega vojnega dolga v znesku štirih milijard dolarjev.

SENATOR BORAH HOČE SPRAVITI CELO ZADEVO PRED KONGRES.

Washington, D. C. — Senator Borah, ki je član senatnega odseka za vnanje zadeve, se je zglasil pri finančnem tajniku Mellonu, da izve, kako stoje stvari glede na francoski vojni dolg v znesku po štiri milijarde dolarjev, katero vsoto dolguje Francija ameriški vladi.

Borahovo poizvedovanje pri Mellonu kot načelniku komisije za tuje vojne dolgove bo spravilo na razpravi pred senatom celo zgodbo o neuspešnih pogajanjih za poravnanje francoskega dolga na dan.

Diference med ameriško in francosko vlado radi te obveznosti splošno smatrajo za zapreko, ki ovira sporazum in uravnanje drugih dolgov, ki jih dolgujejo evropske dežele Združenim državam.

Pismo senatorja Boraha do finančnega tajnika Mellona se glasi, kakor sledi:

"Zelo rad bi bil poučen kar najhitreje mogoče o sedanjem stanju francoskega dolga, in sicer:

"Kolikor znaša dolžna vsota—glavnica in obresti.

"Koliko je že plačanega na francoski dolg od dne 11. novembra 1918 sem.

"Kateri koraki so bili že storjeni v svrho uravnanja tega dolga?

"Kakšne predloge je stavila francoska vlada glede na takšno uravnanje?

"Ali ve dolgovna komisija pogoje, pod katerimi je francoska vlada pripravljena rešiti to zadevo?

"Ali ima komisija sploh kakšen načrt za postopanje s francosko vlado v tem oziru pri rokah?"

Pismo senatorja Boraha si razlagajo za napoved, da pride cela zadeva pred kongresom na razpravo.

Tudi o laškem dolgu v znesku po $2,000,000,000 in drugih narodnih obveznostih v znesku po $1,000,000,000 utegnejo razmotrivati ob tisti priliki.

V poteku te razprave se bo, kakor je pričakovati, očitovala posebno razlika v mnenju med administracijskimi voditelji glede politike, ki se naj bi je oprijela zvezna vlada z ozirom na izterjanje omenjenih dolgov.

Predsednik Coolidge, državni tajnik Hughes, finančni minister Mellon in drugi administracijski uradniki uvidevajo, da je ljudsko razpoloženje proti črtanju inozemskih vojnih dolgov.

Ob takem razpoloženju bodo naredili zelo veliko napako, če se bodo ozirali na željo mednarodnih bankirjev, ki se ogrevajo za črtanje.

Ali razdvojenost pa je med tistimi, ki so za to, da je treba prisiliti Francijo in druge dolžnice k plačanju vojnega dolga, in med onimi, ki svetujejo, naj vlada še počaka s takšno akcijo.

Večina članov dolgovne komisije je, kakor se glase najboljše in najzanesljivejše informacije, za takojšno akcijo, ali tajnik Mellon, Hughes in Hoover ustvarjajo manjšino, ki izvaja velik vpliv na predsednika Coolidga.

Sovjeti pomilostili obsojence.

Moskva, 3. dec. — Sovjetska vlada je pomilostila 18 oseb, ki so bile obsojene na smrt radi podkupovanja in korupcije. Kazen jim je bila spremenjena v desetletno ječo.

VREME.

Chicago in okolica: v sredo jasno. Menjajoči se lahki vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 42, najnižja 34. Solnce izide ob 7:01, zaide ob 4:19.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Oseminšestdeseti kongres otvorjen.

Senator Borah zahteva, naj Mellon objavi vse podatke glede vojnega dolga Francije.

Senator La Follette ima boljši davčni načrt kot Mellon.

Avtomobili ubili 11,666 oseb v Združenih državah leta 1922.

Amerika odklonila sodelovanje pri preiskavi finančnega stanja Nemčije.

Požar uničil klošter frančiškank v La Crossu, Wis. Ena nuna je zgorela.

Inozemstvo.

Mednarodni bankirji posodijo Nemčiji 500 miljonov zlatih mark.

Demonstracije in izgredi v Porurju radi podaljšanja delavnika.

Unije v Nemčiji finančno bankrotirane.

Volilni izgredi v Angliji.

Poplava v Italiji; 600 oseb utonilo.

GOMPERS IN PRIZNANJE RUSIJE.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Vsa prizadevanja, ki so stremila za tem, da bi obiskal Gompers Rusijo ali pa poslal svojega osebnega zastopnika ali kako delegacijo tjakaj raziskavat razmere ruskega delavstva, so se izjalovila. Gompers ne pojde v Rusijo, niti ne mara poslati nikogar tjakaj. Možakar ne zaupa tolmačem, ki bi jih bilo treba dobiti. Sicer pa že sam ve itak zadosti. Apeli od strani delegatov na portlandski konveneiji ga niso ganili, niti ga ni ganil poznejši poziv od strani nekega zapadnega senatorja.

Vendar pa je Gompers posvetil v svojem članku, priobčenem v decemberski štev. lista "The American Federationalist" in namenjenem novemu kongresu, nekaj nasvetov tudi tej ruski zadevi.

Ker se večina novih senatorjev ne strinja z njim v tem oziru, imajo njegove pripombe nehotno pikantnost.

"V kraljestvu mednarodnih zadev bi se dalo želeti mnogokaj, kolikor se to tiče večine novih članov zveznega kongresa," piše ta možakar, ko se peča z vprašanjem lige narodov. "Primerno ameriško vdeleževanje v svetovnih zadevah ni bilo posebno podkrepljeno z izvolitvijo novega kongresa. In mnogi so očividno podlegli tudi premeteno zasnovani svetovni propagandi delavske utopije na Ruskem. Nobene žalostnejše zmote v misli ni med novimi člani, kakor je ravno ta o delavski utopiji v ruski republiki. Ali prebiti se je dalo in preboleti hujše bolezni od te, in žrtve so živele, da so bile koristne človeški družbi. Sedaj, ko je konec poletnih potovanj, bi trezen preudarek precej pripomogel k temu, da bi bili razpodeni oblaki."

Kakor se da soditi po gornjih njegovih stavkih, voha g. Gompers že kar od daleč, da so se progresivni kongresniki odločili zahtevati priznanje sovjetske Rusije in namerava rajši odpustiti progresiveem to "žalostno zmoto", kakor pa se spreti z njimi. Progresivci obžalujejo, da ne mara Gompers razodeti svojega znanja o ruskih razmerah za posebno preiskavo v Rusiji sami. Kajti tako bi bili progresivci v stanu razmotrivati z njim o dejstvih.

In tako je s to zadevo vsaj zasedaj. Kako se utegne razviti v bližnji bodočnosti, ne more nihče prerokovati.

96 LET STARA DEVICA.

Taylorville, Ill. — "Ker nisem imela še nikoli nobenega posla s kakim moškim, sem srečna in zadovoljna sedaj, ko obhajam svoj 96. rojstni dan," je dejala Margareta Campbell, ki biva v tem mestu. O tej ženski se pač da reči, da je zelo stara devica, če ni morda pozabila kake ljubavne zadeve iz svojih mladih dni.

LAFOLLETTOV DAVČNI NAČRT BOLJŠI OD MELLONOVEGA.

La Follettova skupina se poteguje za večje znižanje normalnih davkov in pa vojaški bonus brez brez izčrpnega sklada.

VLADNI DOHODKI BI UTRPELI LE NEKAJ VEČ KAKOR $200,00,000 IZGUBE.

Washington, D. C. — Sprejetje davčne revizije po načrtu La Follettove radikalne skupine v republikanski večini bi pomenilo glede na vladne dohodke le nekaj več kakor $200,000,000 izgube na leto, kakor so površno preračunali nekateri člani radikalne skupine.

Razlika med izgubo po radikalnem načrtu in ono v znesku po $323,000,000 po programu finančnega tajnika Mellona znaša nekaj več, kakor pa je potrebno za pokritje vojaškega bonusa. Tako zatrjujejo pristaši La Follettovega bloka v kongresu.

Radikalna davčna predloga priporoča poleg vojaškega bonusa večje znižanje v normalnih davkih kakor Mellonov načrt, ali nikakor pa ne določa znižanja v dodatnih davkih. Novi dohodki so predlagani s povišanjem davka na dedščine, na nerazdeljene dobičke pri korporacijah, na darila in na izredne dobičke.

Predlagaje ta načrt za davčno revizijo so imeli radikalci pred očmi proračun kongresnih odsekov, po katerih mnenju bi znašali izdatki za vojaški bonus prvo leto nekaj manj kakor $100,000,000. Po tej metodi financiranja bi ne bilo nobene določbe za izcrpni sklad, iz katerega bi izplačevali prisojene odškodninske certifikate, ki bi dozoreli v 20-letih ter predstavljali vsoto med $2,000,000,000 in $3,000,000,000.

Po radikalnem programu bi pomenilo znižanje v normalnih davkih $184,000,000 izgube v vladnih dohodkih namesto $92,000,000, kakor je to določeno v Mellonovem načrtu.

Davkoplačevalec, ki dobiva tedensko plačo, je oženjen, ima dva otroka in zasluži $6,000 na leto, mora po sedanjem davčnem sistemu plačati $128 dohodninskega davka. Po Mellonovem načrtu bi plačal $72, a po onem La Follettove skupine pa le $48.

Druge izgube v vladnih dohodkih po La Follettovem načrtu $97,000,000 vsled 25-odstotnega bodke in pa $100,000,000 vsled znižanja v davkih na mezdne dodprave raznih drugih davkov, med katerimi bi bil tudi davek na vstopnino.

Nobenih končnih in definitivnih preračunov ni narejenih glede na dohodke, ki bi prihajali iz povišanega davka na dedščine, iz davka na darila, na nerazdeljene dobičke pri korporacijah in izredne dobičke. Ali rečeno pa je, da bi ti davki prinašali več kakor $100,000,000 na leto.

Po radikalnem programu bi naj bili davki zmanjšani približno za kakih $380,000,000 na leto. Obenem pa bi bili zvišani nekateri stari in uvedeni nekateri novi davki, kar bi prinašalo vladi okoli $170,000,000 na leto. To bi potem vse skupaj pomenilo za vlado kakih $210,000,000 izgube v letnih dohodkih.

Predloge, ki vsebujejo razne postavke davčnega načrta, kakor so ga z rezolucijami odobrili v petek člani La Follettove skupine, bo uvedel v prvih dneh tega kongresnega zasedanja poslance Frear, ki je edini član te skupine v odseku za pota in sredstva.

UMOR NA "ZELENEM VOGALU".

Chicago, Ill. — Na "zelenem vogalu", obcestni gostilni med Lyonsom in Summitom, ki je na zelo slabem glasu, je bil v nedeljo ponoči ubit neki Adolf Skoff (Škof, Slovenec?), stanujoč na 2123 N. Mango Ave., Chicago. Bil je ustreljen v prepiru zaradi dekleta. Umrl je v pondeljek zjutraj v bolnišnici St. Anne's. Njegova brata Frank in Joseph Skoff in Tom Norris so bili aretirani.

KDO NAJ PLAČA BONUS.

Hopkins, Minn. — (Feder. Press.) — Kdo bo plačal bonus bivšim vojakom, če kongres sprejme tozadevni zakon? — Na to vprašanje je odgovoril Emil E. Holmes, prejšnji tajnik organizacije naprednih bivših vojakov "World War Veterans", sledeče:

"Bonus naj plačajo veliki profitarji z davkom na nadvrednost. Zakladniški tajnik Mellon in njegovi prijatelji so dovolj bogati, da bi lahko sami plačali bonus, ampak oni bi radi, da se plača s prodajnim davkom. Ta davek pomeni, da si bivši vojaki sami plačajo bonus. Takega bonusa pa mi nočemo. Bonus naj plačajo vojni profitarji, ali ga pa ni treba."

AMERIKA NOČE ITI NA KONFERENCO.

Vabilo, da se Amerika pridruži preiskovanju nemških financ, je bilo odklonjeno, toda Hughes je zadržal objavo note, ker noče dalati zadrege angleški vladi pred volitvami!

Washington, D. C. — Združene države so zopet odklonile vabilo zaveznikov, da se udeleže preiskave nemškega finančnega stanja po zvedencih, ki se organizirajo v dvema odborima kakor je prejšnji teden zaključila reparacijska komisija. Državni tajnik Hughes je sporočil polkovniku Jamesu A. Loganu, ameriškemu opazovalcu pri reparacijski komisiji v Parizu, naj informira komisijo, da Združene države ne pošljejo zastopnikov. Hughesov odgovor se v bistvu glasi, da Amerika ne more prisostvovati v nobeni konferenci niti preiskavi nemških financ, dokler je delo zborovalcev in preiskovalcev omejeno.

London, 3. dec. — Poluradno se poroča, da je ameriška vlada zadržala objavo uradnega odgovora na vabilo zaveznikov glede preiskovanja finančnega stanja Nemčije. Nota se objavi šele po volitvah v Angliji. Ameriška vlada noče spravljati v zadrego Boldwinove vlade v sedanjem kritičnem položaju volilne kampanje.

Kongres otvorjen.

Ravnovesje moči je v rokah progresističnega elementa v nižji zbornici. Organiziranje obeh zbornic.

Washington, D. C., 3. dec. — Oseminšestdeseti kongres Združenih držav je bil otvorjen danes o poldne. Izvoljen je bil pred trinajstimi meseci. Prva točka na dnevnem redu je formalno organiziranje obeh zbornic.

Malo je bilo kongresov, ki bi imeli opraviti s tako velikimi domačimi problemi kakor ima sedanji — in ki bi bili sami na sebi tako problematični. Novi kongres je po imenu republikanski, toda to ime nosi le iz prijaznosti. Divizija med republikanci in demokrati je tako ozka v obema zbornicama, da je kontrola kongresa v resnici v rokah male, toda odločne skupine progresistov (levo krilo republikancev in demokratov).

V poslanski zbornici sedi 225 republikancev, 206 demokratov, eden farmer-laborit in eden neodvisen. Vstaši ali progresisti imajo na obeh straneh 20 do 35 mandatov, s katerimi lahko poljubno porazijo eno ali drugo staro stranko v nižji zbornici.

V senatu je 51 republikancev, 43 demokratov in dva farmer-laborita. V republikanski večini je šest levičarjev, ki so bojkotirali republikansko staro gardo in vsak čas lahko spravijo delovanje senata na mrtvo točko.

Dva poljska častnika, ki sta pomagala delavcem, obsojena na smrt.

Varšava, 3. dec. — Vojaško sodišče je obsodilo nasmrt dva poročnika, ki sta za časa zadnjega generalnega štrajka pomagala komunistom. Poročnika se pišeta Beginski in Wieczorkiewicz.

NEMČIJA DOBI VNANJE POSOJILO 500 MILJONOV ZLATIH MARK.

Mednarodni bankirji so se zavezali dati 125 miljonov dolarjev za stabiliziranje nemškega denarja. Demonstracije proti Kahru na Bavarskem.

PORURSKI DELAVCI PROTESTIRAJO PROTI PODALJŠANJU DELAVNIKA.

Berlin, 3. dec. — Nemčija dobi 125 miljonov dolarjev vnanjega posojila za stabiliziranje rentne marke. Tozadevna pogajanja z mednarodnimi bankirji so že končana in nemška vlada je že prejela prvi obrok posojila v vsoti 25 miljonov zlatih mark od londonske finančne tvrdke Schroeder & Co., katere posojilni delež znaša sto miljonov zlatih mark.

S tem posojilom namerava Marx-Stresemannova vlada podpreti nov denar, ki je bil izdan pred nekaj tedni z namenom, da nadomesti propadlo papirnato marko in postavi nemške finance na novo in trdnejšo podlago.

Novi kabinet je zboroval ves dan včeraj, pretresajoč nove finančne naredbe, ki stopijo takoj v veljavo, ako parlament jutri sprejme nov pooblastilni zakon. Vlada je seveda v nevarnosti, da ji parlament zavrže vse načrte, ako se socialisti postavijo v opozicijo. Kolikor je do zdaj znano, se socialisti še niso odločili, dali se odstranijo iz zbornice in puste manjšino vladne koalicije, da dela kar hoče, ali nastopijo proti vladi in jo strmoglavijo kakor so Stresemannovo zadnji teden.

Danes zjutraj se poroča, da je predsednik Ebert pooblastil dr. Marxa, da sme razpustiti parlament in razpisati nove volitve, če bo vlada zopet strmoglavljena. Glasovanje o zaupnici in novih zakonih je bilo včeraj preloženo na torek.

Vlada namerava odsloviti 25 odstotkov javnih nameščencev, drugim pa podaljšati delavnik na deset ur, če bo sprejet nov pooblastilni zakon. Budget mora biti balanciran za vsako ceno. Vsa plačila zaveznikom na račun reparacij se ignorirajo, ker so nemogoča, dokler vlada ne stabilizira svojih notranjih financ. Ako bo vlada zopet prisiljena kupovati tuj denar v svrho obnovljenega plačevanja zaveznikom, padejo vsi njeni sedanji načrti v vodo.

Monakovo, Bavarska, 3. dec. — Včeraj so bile tukaj velike demonstracije proti bavarskemu diktatorju Kahru. Tisoči, ki so se zbrali na Odonsplatzu, so vzklikali: "Dol s tiranom in izdajalcem Kahrom!"

Policija je razpršila demonstrante. Mnogo oseb je bilo aretiranih, toda pozneje so bile vse izpuščene.

To dokazuje, da se na Bavarskem bliža nova kriza, ki morda izpremeni politični položaj in odnošaje z Berlinom. Proces proti Adolfu Hittlerju, ki je bil začel znano "pivsko revolucijo" pred nekaj tedni, se otvori v januarju.

Duesseldorf, Porenje, 3. dec. — Med porurskimi delavci je zavladal nov nemir, ko so izvedeli, da so Francozi dovolili Stinnesu in drugim porurskim industrialcem podaljšanje delavnika na deset ur. Včeraj so bile demonstracije in izgredi v Essenu, Bochumu in drugih mestih v Porurju, toda francoske čete so povsod pomagale nemški policiji potlačiti demonstrante. Francozi so tudi odredili splošno gonjo na komuniste v Essenu; deset vodilnih komunistov je bilo aretiranih.

Pariz, 3. dec. — 'Aux Ecoutes', dobro informiran politični tednik, poroča, da nameravajo Francozi zapreti na stotine jeklarskih tovarn v Porurju z namenom, da potlačijo nemško konkurenco s francoskimi jeklarskimi mogotci. Francozi bodo dovolili obratovanje porurskih premogovnikov, toda ne tovarn. To pomeni, da bo 350,000 nemških delavcev brez dela. Značilno je, da odgovorni vladni organi molče na to poročilo.

Drugo poročilo se glasi, da bo Francija polagoma zmanjševala svojo okupacijsko armado v Porurju, ker ne more več zmagovati velikih stroškov okupacije. Sedanji stroški znašajo sto miljonov frankov mesečno.

UNIJE V NEMČIJI V BOJU ZA OBSTANEK.

Berlin. — (Feder. Press.) — Strokovne unije v Nemčiji, ki so povečini še pod vodstvom socialdemokratov, so na robu finančnega bankerota. Njihove blagajne so prazne. Unije niso v stanju voditi nobene dolge stavke. Finančni krah je prišel radi tega, ker delavci prejemajo mezde in plačujejo svoje prispevke unijam v ničvrednih papirnatih markah. Odborniki so brez plač, vsa unijska propaganda je morala prenehati in strokovna glasila umirajo drugo za drugim. Plačevanje brezposelnostne in bolniške podpore je nemogoče. Položaj unij je tako slab, da je eksekutiva amsterdamske internacionale sklenila apelirati za mednarodne prispevke v prid unij v Nemčiji. In ta katastrofa za unije je prišla v momentu, ko jih hočejo nemški industrijski magnati oropati osemurnega delavnika in drugih pravic!

POPLAVA V ITALIJI; 600 MRTVIH.

Voda umetnega jezera je zalila 50 50 štirjaških milj teritorija s tremi vasmi, ki so popolnoma uničene.

Bergamo, Italija, 3. dec. — Šeststo oseb je mrtvih, tri vasi so popolnoma uničene in 50 štirjaških milj teritorija je poplavljenega z vodo in blatom. To so posledice sobotne katastrofe, ko se je podrl veliki jez, ki je držal vodo umetnega jezera Gleno. Voda se je razlila čez griče v dolino in drla 18 milj daleč do jezera Iseo, kjer se je ustavila.

Bergamska dolina je danes jezero umazane vode in blata. Tri vasi — Dezzo, Corna in Bueggio — so popolnoma uničene. Izmed 500 prebivalcev v Dezzu so le trije ostali živi. Cele družine so pokončane. Voda je pridrla tako naglo, da so bili ljudje poplavljeni, predno so znali kaj se je zgodilo. Mrliči leže med kupi naplavljenih dreves, podrtih poslopij, pohištva in poginjene živine.

Na tisoče oseb je brez doma. Prva pomoč je prišla iz Milana in Bhescie. Včeraj so prihitele na lice mesta vojaške čete, ki so postavile šotore za begunce.

Volilni izgredi v Angliji.

Kandidatinja tepena na volilnem shodu. Bernard Shaw napoveduje novo koalicijo.

London, 3. dec. — Volilna kampanja je dosegla stadij izgredov. Iz raznih krajev prihajajo poročila o nemirih in spopadih na volilnih shodih. Miss Violet Robertson, kandidatinja konservativne stranke, je bila v soboto napadena na shodu v Glasgowu. Nasprotniki so jo potegnili iz avtomobila, osuvali in pretepli.

Drugi izgredi so bili včeraj v istem mestu, ko je govoril torijski kandidat Robert Horne. Liberalni kandidat Hogbin v okrožju Battersea je preklical vse svoje shode radi nemirov. Njegov komunistični oponent Saikalava je apeliral na svoje pristaše, naj bodo mirni in puste nasprotniku besedo, toda njegov apel ni dosti pomagal.

George Bernard Shaw, znani glasoviti dramatik, ki agitira za Delavsko stranko, je včeraj dejal, da ne bo nobena stranka imela absolutne večine. Mogoča je torej koalicija med liberalci in laboriti, prej pa med liberalci in konservativci.

Čehoslovakija vrne pšenično posojilo.

Praga, 3. dec. — Finančni minister je naznanil, da vladno pšenično posojilo v vsoti devet miljonov dolarjev bo vrnjeno sredi decembra.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 na pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 na pol leta, $1.65 na tri mesece, in za inozemstvo $6.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je o tem dnevu potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI JE NA SVETU SAMO EVROPEJSKI TRG?

Ako se poglobimo v zgodovino Združenih držav, se prepričamo, da so se gradila transportna sredstva in pota, da služijo trgovini z Evropo. Železniško omrežje je bilo tako položeno, da tvori dobro zvezo z vzhodnimi mesti, posebno pa z New Yorkom. Zgradeni so bili potrebni prekopi v Velikih jezerih, da so ladje lahko plule do Buffala, od tam naprej proti New Yorku so pa železnice prevažale tovorno blago, kar ga ni bilo preloženega na majhne ladije v malih kanalih, ki tvorijo zvezo z New Yorkom. Pa tudi po vojni je veliko več zanimanja za kanal sv. Lavrencija, kot za katero drugo vodno pot, ki bi vezala srednji zapad z Mehiškim zalivom.

Mogoče je bilo pametno pred izbruhom svetovne vojne, da so se gradila pota, ki so tvorila dobro transportno zvezo med vzhodom, srednjim zapadom in skrajnim zapadom, ker je imela Amerika največ trgovine z Evropo. Po svetovni vojni se je položaj spremenil.

Statistični podatki, ki jih priobčujejo trgovska društva, trgovske zbornice in trgovski department, pokazujejo, da trgovina z Evropo pojema, narašča pa z Južno in Srednjo Ameriko.

Vsekakor bi se trgovina s Srednjo in Južno Ameriko še za veliko več pomnožila, ako bi bila zgrajena taka vodna pot med Velikimi jezeri in Mehiškim zalivom, ki bi izdatno scenila prevozne troške za tovorno blago. Naravna vodna zveza je že med Chicagom in Mehiškim zalivom, ki je pa danes še tako nerazvita, da služi le majhnim ladijam.

Srednja in Južna Amerika sta še industrijsko nerazviti, pa tudi sveta je še malo obdelanega. V Ameriki onkraj reke Rio Grande potrebujejo industrijske izdelke, ki jih izdelujejo v Združenih državah. Da Južna in Srednja Amerika ne kupita več produktov v Združenih državah od sedanje množine, so krivi visoki prevozni stroški, ki draže produkte.

Ako se zgradi vodna pot za velike ladije med Chicagom in Mehiškim zalivom, bo ta pot stezala svoje roke daleč proti severozapadu in zapadu, po srednjem zapadu bo razprostrla gosto transportno omrežje, vse skupaj bo pa scenilo prevozne troške za izvažanje industrijskih produktov iz Združenih držav v Južno in Srednjo Ameriko.

To je jasno navadnim in pametnim ljudem. Kljub temu se pa skoraj nič ne zgodi, da se zgradi vodna pot za velike ladije med Chicagom in Mehiškim zalivom. Semintje se vrši konferenca večalimanj prizadetih faktorjev. Sprejmejo se tudi zaključki, ki pa imajo na razvoj in gradnjo globokega plovbenega kanala med Chicagom in Mehiškim zalivom tak učinek kot Blažev žegen proti angini in drugim vratnim boleznim.

Gotovi privatni bizniški interesi nasprotujejo vodni poti. Najbolj kričavi med njimi so seveda železniški interesi, ker bi bili zaradi te vodne poti za velike ladije najbolj prizadeti. Za njimi prihajajo vodni interesi, ki bi se radi polastili vodnih moči v svojo korist. Tudi bančni interesi na vzhodu niso naklonjeni dobri vodni poti med Chicagom in Mehiškim zalivom. Ljudstvo na srednjem zapadu, severozapadu, zapadu in v državah, ki meje ob reko Mississippi, zahteva, da se v interesu ljudskega blagostanja zgradi ta nujno potrebna vodna pot. Zdi se, da so sedaj razni privatni bizniški interesi, ki nasprotujejo projektu, prekričali ljudski glas, da niso nanj postali pozorni tam, kjer bi ga morali slišati.

Prihodnji kongres lahko napravi konec temu zavlačevanju, ako sprejme potrebne postave, da se prične z delom in za to delo dovoli tudi potrebni denar. Z gospodarskega stališča je za ameriško ljudstvo veliko bolj važna ta vodna pot, kot če love tihotapske ladije, naložene z žganjem, v trimiljskem ali dvanajstmiljskem pasu. Ako bo kongres zanemarjal to važno vprašanje, se lahko zgodi, da Združene države ne bodo izgubile le trgovine v Evropi, marveč jim uide tudi trgovina z Južno in Srednjo Ameriko in se preseli k bolj praktičnemu narodu.

SLIKE IZ NAŠELBIN.

Rock Springs, Wyo. — Pred leti je bilo še vedno kaj pisanja po časopisih iz dežele pelina, posebno pa iz Rock Springsa, kar pa je danes redka prikazen. Golob se včasih oglasi, pa pravijo, da ne piše prav. Ne vem, kaj bi napisal jaz; vsem, vem, da ne bom ustregel. Sicer nam od strani pravijo, da smo zaspanci, kar pa je tudi resnica. Pravijo: "Kaj je treba dajati v list, doma naj ostane, pa je mir besed."

Po mojem mnenju to ni pravilno. Vsi radi čitamo dopise iz drugih naselbin, kako se imajo Slovenci. Zakaj bi torej drugi naših dopisov ne čitali radi.

Šestega novembra smo imeli volitve kot drugod. Razsedlali smo z republikanskega slona in položili sedlo na demokratskega mulca. Zato gre tudi zasluga slovenskim glasovom, kajti v tem mestu je nad tristo petdeset slovenskih volilcev. Pa saj nimam nič proti temu. Kakor kdo hoče, naj voli. Prosto mu.

Nekaj pa vendar ni prav. Prej je vse lepo tiho, potem pa se ti pojavi agitator, najme avtomobil in hajdi za žrtvami. Zakaj pa imamo Slovenski dom? Menda samo za društvene seje. Tudi kak javni shod bi lahko sklicali. Pripovedovali so, da imajo agitatorji precej mastne službe in baje so jim bile obljubljene še policijske službe.

Tu tiči vzrok, delavci, kje so vaši prijatelji na dan volitev. Ko so volitve končane, pa dajejo s stolčkom, ki so ga v volitvah dosegli, po delavčevi glavi. Čas bi že bil, da se zdramimo.

Ker že ravno pišem o volitvah, naj še omenim naše društvene volitve. V tem mesecu jih bomo imeli. Pri tem moramo paziti, da bomo izvolili take, ki so jim pri srcu društva in jednota, pa ne samo plača in čast.

Na redni mesečni seji, ki se je vršila dne 6. novembra, je bilo tudi razpravljanje o prihodnji seji v decembru, to je tretji četrtek na 20. decembra ob pol osmih zvečer. Bilo je sklenjeno, da se članstvo opozori po časopisju k polnoštevilni udeležbi, ker je mnogo važnih stvari in volitev odbora za leto 1924. Zlasti člani, ki mislijo prevzeti oskrbništvo S. D., naj se prijavijo. Bratje, oskrbništvo ni tako lahka stvar, kot si kdo domišljuje. Dela je dosti, plača mala in ako prav pomislimo, tudi odgovornost velika, katere pa članstvo ne vidi. Tako namesto da bi šli oskrbniku na roke, mu mečejo polena pod noge. Ker misli dosedanji odstopiti, je članstvo opozorjeno, da pride in omogoči, da dobimo človeka, s katerim bomo vsi zadovoljni.

Kar se tiče dela po tukajšnjem okrožju, obratujejo premogovi rudniki po štiri ali pet dni v tednu. Drugega dela in zaslužka ni.

V tukajšnji bolnišnici se nahaja sobrat Matt Batich, predsednik društva Trdnjava, št. 10 SNPJ. Pobilo ga je v premogokopu ter mu potrlo obe nogi. Upati je, kakor se sliši, da se kmalu povrne domov.

Dne 25. novembra smo pokopali člana našega društva brata Jožeta Žeželiča, ki je bil doma nekje iz Istre. Bil je član društva Trdnjava št. 10 SNPJ. nekaj nad petnajst let, katero mu je izkazalo zadnjo čast na njegovi zadnji poti. Sorodnikov tu ni imel. V Chicagu zapušča hčer. — **Tomaž Čadež.**

Thomas, W. Va. — Članom S. N. P. J., ki so tudi člani U. M. W. of A., je kolikor toliko znano, da rudarji, organizirani v 16. distriktu smo bili na stavki 22 mesecev. Vse kar smo imeli, smo izgubili, prepuščeni smo v milost in nemilost premogarskim baronom. Stavka je bila uradno preklicana, dasi smo sami vedno mislili, da bomo glasovali o zaključku stavke. Nikdar nismo mislili, da bo stavka uradno preklicana.

Bil sem pozvan kot delegat lokala št. 2114 v Thomasu po distriktnem predsedniku F. J. Drumu v Cumberland, Md., na konvencijo. Še vedel nisem prav, kaj je. V Cumberland nas je prišlo 75 delegatov in ko smo zaznali, zakaj se dela, smo bili vsi proti temu, da bi se stavka odpoklicala, kajti vrste stavkarjev so bile še vedno trdne in nismo mogli misliti, da bi bila kaka nevarnost za stavkarje, da bi topot ne zmagali. Toda gospod distriktni predsednik Drum, nam je lepo rekel, da mi nimamo ničesar govoriti, ker je stavka uradno odpoklicana. Rekel nam je: "Pojdite domov in povejte ljudem, naj gredo delat, da bodo vse kompanije dale delo."

Nek delegat se je dvignil in rekel: "Gospod Drum, jaz sem vedno mislil, da je U. M. W. of A. demokratična organizacija, a zdaj vidim, da je absolutistična kot kaka monarhija."

"Da, to je monarhija," mu je potrdil mr. Drum.

Tu vidite, bratje, kdo dela stavkokaze. Če kdo sam noče, tedaj ga uradništvo njegove organizacije pošlje, da gre delat — stavkokazit.

Štrajkarji tega okrožja se lepo zahvaljujemo vsem dobrodelnim organizacijam, ki so nam nudile pomoč v težki borbi.

Z bratskim pozdravom! — **David Spolarich.**

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Farrell, Pa. — Meseca avgusta sem imel počitnice. Nisem kar tako zapravil prostega časa in šel sem na božjo pot v Gary, O. Romanje je bila huda pot in kmalu bi se bili ponesrečili, kot se navadno zgodi z romajočimi backi. Da imam prav, sta mi tudi potrdila jezuit Kazimir in njegov 'štifletnpucar' Pavliček v njunem skebskem lističu "Mimogrede". Na božji poti je bilo precej čudežev, sličnih kot nekdaj v Ljubljani, kjer je praktična svetnica Vodiška Johanca potila čudežno telečjo kri. Ljudstvo je videlo čudež in verjelo "svetnici", kar pa je bilo končano, ko so jo zasačili orožniki, ki so dognali, da svetnica kupuje čudežno kri v ljubljanski klavnici. Svetega čudeža je bilo konec, konec zaslužka Vodiške Johance in konec boja, ki ga je imela med seboj nevoščljiva duhovščina radi dobičkov s čudeži Vodiške Johance.

Vračajoč se iz Garyja, O., sem bil tako utrujen, da sem takoj zaspal, ko sem sedel na vlak. Začelo se mi je sanjati o čudežih. Zdelo se mi je, da sem na robu žarečih oblakov ter da stojim pred velikimi železnimi vrati. Odpro se in na pragu se pokaže sv. Peter. Ostal sem v ozadju in od strahu ni pogledoval, kako se bo isteklo. Nekateri so držali v rokah desetake, a sveti Peter ni vzel od nobenega, temveč samo nevoljno mahal z roko naprej. Šel sem zadnji mimo Petra. "Odkod pa ti, Jakob," me vpraša Peter.

"Iz Garyja, O.," se odrežem. Vprašal sem ga, če je že kdo iz Košljeveca tu gori. Povedal mi je, da jih je par, a so sami taki kot napuhnjeni angeli. Rekel je: Vsi ti, ki jih imamo tu gori, so kupili vstopnice za nebeško kraljestvo tam doli na zemlji od našega zastopnika Kazimira. — Velel mi je naprej v oddelek za Slovence.

Že oddaleč sem opazil napis z zlatimi črkami, da tam bivajo Slovenci, kakorhitro sem prestopil nebeška vrata. Največ pozornosti sem posvetil nebeškim škricem, ki so baš takrat imeli ples z nebeškimi krasoticami. — **Jakob Jert.**

Adrian, W. Va. — Delavskih razmer tu ne bom opisoval, ker jih po dopisnikarjevem mnenju ne smem. Veliko mi očita, vendar ni Slovenca v Ameriki in ne v starem kraju, da bi se mu ne upal odgovoriti v javnosti ali med štirimi očmi.

Vsi tisti, ki ste bili ogoljufani z onimi delnicami, ki sem jih jaz prodajal, prosim, pošljite vaša imena v javnost in vsak bo prejel dvakrat večjo vsoto nazaj, kot jo je on dal. To velja za oboje delnice: one o 'storu' in oljnih vrelcih.

Če je koga volja, naj tudi dokaže, da sem li res jaz razbil kak lokal U. M. W. of A. Pri volji sem položiti $1000 varščine. In dotični, ki mi to dokaže, dobi ono vsoto.

Dasiravno delam v neunijski majni, stavkokazil vendar še nisem ob času stavke. Dopisovalec piše, da sem pozabil povedati, kje se nahaja oglaševana majna, ki je v veliki neunijski okolici. Majna je unijska, kar se lahko prepriča in dobi informacije v Spruce Riverju, Roane County. Ime kompanije je Valga Coal Co.

Čudno se mi vendar zdi, da mi baš rojaki iz okolice ne zaupajo, ker večino sem dobil iz unijske srede in okolice. Pa tudi, če bi majna bila neunijska, ker pravila U. M. W. določajo, da premogovnih operatorjev ne jemljejo v svojo sredo. Mi bomo operatorji in delavci obenem. Torej nas lahko sprejmejo kot delavce. Da ne bo rekel, da govorim tjavendan, mu povem, da sem se o tem informiral v unijskem distriktu v Charlestownu.

Ne bom se več oziral na slično dopisovanje, če ne zapiše imena dotičnika, ki je njega in druge ociganil. Stopijo naj sedaj na noge, ker ponujena jim je desetkrat tolika vsota.

Še bolj se bodo začudili, ko bodo brali o novem društvu v Peks Runu, in če se bomo organizirali, o novem društvu v Spruce Riverju, podružnici naše velike podporne organizacije S. N. P. J.— **F. A.**

Konferenca o priseljevanju.

New York, N. Y. (Jugoslov. oddelek F. L. I. S.) — V dneh 13. in 14. decembra se bo vršila v New Yorku javna konvencija, ki se bo pečala z vprašanjem priseljevanja. Sklicevatelj je Narodni industrijski konferenčni odbor (National Industrial Conference Board, 10 East 39th Street, New York City), ki je nekak raziskovalen odbor, sestavljen od zastopnikov narodnih in državnih organizacij tovarnarjev in industrijalcev. Konferenca se sestane v hotelu Astor dne 13. decembra ob 10. uri zjutraj in bo nadaljevala svoja posvetovanja tekom popoldneva in večera in prihodnjega dne. Zasedanje je javno in mnogo tisoč organizacij po vseh Združenih državah je bilo obveščenih o tem sestanku.

Sklicevatelji želijo, da bi se na tem sestanku pretresovala vsa vprašanja, tičoča se priseljevanja, in da bi se slišala različna mnenja onih, ki so najbolj poklicani govoriti o tem vprašanju.

Izmed poglavitnih vprašanj, ki jih pripravljalni odbor stavlja na konferenco v razpravljanje, naj omenimo sledeča:

"Ali naj se sedanji zakon o kvoti, kakor je sedaj v veljavi, obdrži in podaljša za nadaljno dobo?

"Ali naj se spremeni odstotek (na podlagi katerega se kvota izračuna)?

"Ali naj služi za podlago kvote še nadalje ljudsko štetje od l. 1910 ali pa drugo ljudsko štetje?

"Ali naj kvota velja za čisto priseljevanje (odbivši povratnike in izseljence)?

"Ali naj se žene in otroci, ki se priseljujejo skupaj z inozemcem oziroma prihajajo k njemu, pripuščajo, ne da bi se vračunali v kvoto?

"Ali naj se mesečna kvota za vsako narodnost tako uredi, da sme vsak mesec prihajati le 10% (mesto sedanjih 20%) vse letne kvote, ali pa naj se uvedejo druge upravne spremembe?

"Ali naj se mesto zakona o kvoti napravi nov zakon in kake vrste naj bo ta zakon?

"Ali naj se napravi zakon, ki naj zagotovi boljše izbiranje, naseljevanje in asimilacijo tujerodnih priseljencev?

"Ali naj predsednik Združenih držav vsled rezolucije kongresa imenuje komisijo, ki naj preiskuje in poroča?"

Vsa ta vprašanja, ki vsebujejo take predloge kot nadziranje kvote v inozemstvu, povišanje ali znižanje kvote, sprejem takozvanega kanadskega sistema in mnogo drugih strani priseljeniškega vprašanja se bodo razpravljala s strani zagovornikov in nasprotnikov vseh raznih načrtov, predloženih od raznih skupin industrijalcev, trgovcev in socijalnih činiteljic.

Sklicevatelji naznanjajo, da ne bo nikakega glasovanja o poedinih debatah, in to v svrho, da se zagotovi najbolj svobodna diskuzija, ne da bi vdeležniki postali soodgovorni za kake sklepe. Objavilo pa se bo poročilo o vseh debatah te konference, tako da bodo izražena mnenja kmalu na razpolago širšemu občinstvu in kongresu. Vsak govornik bo smel govoriti le deset minut o vsaki posamezni točki, tako se omogoči pregled najbolj različnih naziranj, ki prevladujejo v tej deželi glede vprašanja priseljevanja.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. F. — Rusija je imela leta 1904 143,000,000 prebivalcev, leta 1906, ko je bilo točnejše štetje, pa so našteli 149,299,300 prebivalcev. Tik pred svetovno vojno so računali, da Rusija šteje 180 miljonov prebivalcev, po revoluciji pa, ko so popolnoma odpadle nekatere dežele, druge pa dobile avtonomijo in so v sovjetski federaciji, šteje Rusija še 130 miljonov prebivalcev. — Pozdrav!

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Zatočišče monarhizma. Jugoslavija je postala središče monarhizma in reakcije.

To se ne vidi samo po vedno pogostejših obiskih raznih kronanih in nekronanih glav, kraljev, kraljic, princev in princezinj, ki se počutijo v našem militarističnem Beogradu očividno zelo dobro, ampak tudi na drugih pojavih.

Tako smo čitali te dni, da se je naš poslanik v Atenah, gospod Balugdži na najnenavadnejši način vmešaval v grške notranje razmere s tem, da je izjavil, da bi pomenila zmaga grške republičanske stranke in odstavitev grške dinastije resno ohladitev dobrega razmerja med našo državo in Grčijo.

Komu je to povedal? Zastopnikom republičanske smeri v Grški, ki simpatizira z bivšim grškim državnikom Venizelosom, ki je stal ob uri nevarnosti na strani naše države. In za koga se je s to izjavo zavzel? Za grško dinastijo, med katerimi so bili izraziti agenti Viljemove politike.

Sedaj je pa prišlo par porok vmes, — in grška dinastija je postala za našo kraljevino velika pridobitev, za kojo se smo naš poslanik demonstrativno izpostavljati.

Jačenje in učvrščavanje monarhizma in militarizma v Jugoslaviji je znak okrepitve in eksploatacije ljudstva v Jugoslaviji in na Balkanu. Militarizem in monarhizem bo pridobival vedno večji vpliv na življenje in socialni razvoj. S tem se spravlja v nevarnost svoboda in demokracija, ki je neobhodeu predpogoj za miren in pravilen razvoj družbe.

Socialistična stranka Jugoslavije protestira odločno proti temu monarhističnemu reakcionarnemu kurzu v naši državi in poziva jugoslovensko delavstvo, da okrepi svoje strokovne in politične organizacije, da se duhovno dvigne in pripravi za sedanje in bodoče borbe. Da pa bodo imele te borbe uspeh, se je treba na nje sistematično pripraviti.

Naša kr. vlada in Grška. Grki so se naveličali svojega kralja in cele sedaj vladajoče dinastije ter so imeli najresnejši namen, da celo familijo pošljejo v penzijo. Človek bi mislil, da Grki sami vedo, kaj je za nje najboljše. Toda, da temu ni tako, smo se pretekle dni prepričali. Cela Jugoslavija je namreč prišla do prepričanja, da bi odstavitev grškega kralja, ki je — mimogrede omenjeno — v svaštvu z našo kraljevsko familijo, bila v siloviito škodo Grkov. In zato je naša kraljevska (ali kraljeva?) vlada hitro v Atenah izjavila, da je vseh nas Jugoslovanov globoko prepričanje, da je kralj za Grke edina rešitev in spas in naš poslanik je poleg tega še malo s sabljo zaroženjal. Pomagali pa so mu še Francozi in Angleži. Grki so se seveda dali prepričati in izjavili, da hočejo v svojo korist še nadalje ostati zvesti Nj. Veličanstvu, kralju po milosti božji. In mi pravimo, prav so imeli: to je v našo korist. Kdo ve, če ne bi morala Jugoslavija rediti kraljevske izgnance iz Grčije? Grška kraljica, mati Zofija se je že oni dan repenčila po Beogradu, čeprav je bila beogradska javnost — celo monarhistična — ogorčena nad tem pojavom. Ta Zofija je namreč za časa svetovne vojne kot grška kraljica in sestra nemškega Viljema, špijonirala za Nemce in se imajo Srbi za svoj tragičen umik čez Albanijo zahvaliti samo njej!

Kamnik. Mezdno gibanje v tovarni "Titan" je končano. Uspeh seveda ni tak, kakor si ga je delavstvo želelo. — Doseglo se je 10 odstotno zvišanje vseh temeljnih plač, spremembo dveh kategorij, ter zboljšanje delavnih pogojev za akordante.

Tomačevo. Tukaj je preminula dne 10. novembra posestnica Ivana Plevnik. Pokojnica je dosegla starost 68 let in bila doma iz Grajščakovo rodbine v Vnanjih Goricah.

Gameljne. Poročamo, da je tukaj nenadoma umrl Gregor Jeras, posestnik in svoje čase gostilničar v Gameljnah, star šele 57 let.

Raka pri Krškem. Na Martinovo nedeljo smo pokopali mladega moža Franceta Hrastnika, posestnika, gostilničarja in mesarja na Raki.

Nesreča od šrapnela. V Prišepurinu v Dalmaciji so se igrali trije otroci s šrapnelom, ki je nenadoma eksplodiral. En otrok je bil raztrgan na drobne kosce, dočim sta dva otroka težko ranjena.

Razne vesti.

COOLIDGE NAZNANI SVOJO KANDIDATURO V DVEH TEDNIH.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge postane aktiven kandidat za predsedniško nominacijo od strani republikanske stranke tekom prihodnjih dveh tednov, in njegov boj za delegate bo zastopan v vsako, državo, ali s posebno silo pa se bo vršil v devetnajstih državah, ki imajo primarne volitve.

Obvestilo, kdo bo njegov politični poslovodja v kampanji, bo izdano takoj po konferenci republikanskega narodnega odbora, ki se sestane tukaj prihodnji teden. Politični opazovalci prerokujejo, da bo vodil Coolidgevo kampanjo W. M. Butler iz države Massachusetts. Po sedanjih načrtih bo šest pokrajinskih poslovodij, ki bodo delovali pod vodstvom osrednjega odseka. Glavni stan bo v Chicagu, New Yorku, San Franciscu, Denveru, Bostonu in v nekaterih južnih mestih.

Charles D. Hilles in George Harvey bosta zavzemala v kampanji odlično mesto.

AVTOMOBILSKI DEVILOI UBILI 11,666 LJUDI V L. 1922.

Washington, D. C. — Smrti vsled avtomobilskih nesreč je bilo lansko leto 11,666, kakor kažejo številke v poročilu tozadevnega urada. To število predstavlja narastek za 1,498 oseb v smrtnih slučajih v prejšnjem letu.

Skupno število ubitih predstavlja 12.5 na vsakih 100,000 ljudi, ali narastek za 1 pri vsakih 100,000 osebah v primeri z l. 1921., ko je bila smrtnost 11.5.

V Californiji je največ smrtnih slučajev med sedemintridesetimi državami. Tam jih pride 26 na vsakih 100,000 ljudi. Newyorška država je na drugem mestu, New Jersey na tretjem, a Colorado pa na četrtem. Mississippi pride na najzadnje mesto. Tamkaj znaša smrtnost 3.4 pri vsakih 100,000 ljudeh.

13 SUHAŠKIH AGENTOV UBITIH, 58 RANJENIH V 18 MESECIH.

Washington, D. C. — V razdobju petnajstih mesecev, ki se je končalo s septembrom, je bilo trinajst prohibičnih agentov ubitih in oseminpetdeset pa telesno poškodovanih in ranjenih, ko so bili na službenih poslih. Tako poroča prohibični komisar Haynes v pregledu uradove delavnosti. Prohibični uradniki so uničili za $4,121,000 žganjarskih naprav, opojnih pijač in raznih žganjarskih sestavin.

Zagonetna smrt sina francoskega monarhista.

Pariz, 3. dec. — Pariško časopisje se bavi z novo senzacijo. Štirinajstletni Philippe Daudet, sin Leona Daudeta, monarhističnega voditelja in urednika lista "L'Action Francaise" ter vnuk slovitega avtorja romana 'Sapho', je bil pred nekaj dnevi najden mrtev v avtomobilu. Gre za samomor ali umor. Dečkov oče trdi, da je bil njegov sin umorjen, nasprotni listi pa pravijo ,da je bil deček anarhist, ki je dobil nalogo usmrtiti svojega očeta, a se je rajši sam usmrtil.

Avstralci proti kukluksom.

London, 3. dec. — Iz Sydneya, Avstralija, javljajo, da je bil tam včeraj velik javni shod, na katerem je na tisoče oseb protestiralo proti novoustanovljenemu Kukluksklanu. Zborovalci so naslovili na vlado zahtevo, da mora takoj razpustiti kukluksovske organizacije.

Lenin zopet na delu.

Berlin, 3. dec. — Iz Moskve poročajo, da je Lenin, predsednik ruske sovjetske vlade, toliko okreval od zadnje bolezni, da zdaj lahko opravlja vladne posle dve do tri ure dnevno. Leva roka in noga, ki sta bili paralizirani, mu zopet služita.

Huda zima v Španiji.

Madrid, 3. dec. — Veliki snežni viharji divjajo danes malone po vsej Španiji. Pristisnila je nenadno ostra zima.

Povest "Jimmie Higgins" je srcalo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

Kovinarstvo v Jugoslaviji in pomen zadruge.

Kakor vse druge panoge, je bila tudi kovinska industrija v Jugoslaviji primorana postaviti se na lastne noge. Pred vojno bilo je vse drugače, kar se ni dobilo doma, je zadostovalo eno pismo na Dunaj in v najkrajšem času se je dobilo od tam zaželjeno blago. Ako se ena ali druga stvar ni dobila na Dunaju, preskrbelo se jo je lahko z malo zamudo in majhnimi stroški iz inozemstva. Po prevratu je dobava raznovrstnih industrijskih predmetov iz inozemstva zelo otežkočena z raznimi carinskimi manipulacijami, kompliciranim postopanjem v svrho nakazovanja denarja itd., tako, da je industrija primorana kriti svojo potrebo na domačem trgu.

Tudi kovinske stroke so v tem oziru precej prizadete in med temi smemo reči ,najbolj strojna stroka. Potreba na raznih strojih večje in manjše vrste, je pri nas v Jugoslaviji zelo velika, po eni strani, ker je velik del naše obširne države trpel občutno škodo radi vojne, bodisi posredno ali neposredno, po drugi strani je pa bilo treba v mladi državi — katere narodi so bili s kozi celo vrsto let odvisni od raznih mogotcev, ovirani v svobodnem razvoju na gospodarskem polju — začeti s povzdigo industrije in obrti malodane od samega početka. Tako pri nas v Sloveniji, še mnogo hujše je pa v tem oziru v južnih krajih naše države.

Gotovo ni potreba posebej povdarjati, da so pri nas vsa podjetja, vsaj večja, v rokah posameznih kapitalistov, ozir. kapitalističnih družb, katerim je dobrobit delavstva in uradništva, s pomočjo kojega si oni svoje kapitale množe — deveta briga. Izžemajo trpina do zadnjega, dokler se da, ko je pa izžet, ga prepuste usodi, ne upoštevajoč da je vse svoje sile pustil v nehvaležni službi nenasitnega kapitalizma. In vendar je v očeh kapitalizma on tisti ki ovira delo, ker zahteva za svoje delo plačilo, s katerim bi mogel kriti najprimitivnejše življenske potrebe za sebe in svojo družino. To se mu šteje v greh, ker on naj ima le dolžnosti, pravice pa naj imajo le tisti, za katere smo delali.

Kovinarji v Sloveniji so, zavedajoč se važne naloge katera jih čaka, pred dvemi leti ustanovili pod zelo težkimi pogoji in s skromnimi sredstvi "Produktivno zadrugo kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev, krovcev itd." Akoravno je razpolagala ta mlada zadruga z zelo majhnim kapitalom, — vsaj je bil to večinoma le težko prislužen denar zbranih zadružnikov — z zelo tesno delavnico in nezadostnim orodjem, vendar si je v kratki dobi enega leta s pridnostjo svojih zadružnikov, umnim vodstvom in dobrim delom ustvarila renomé, tako, da je bila in je v strah konkurenčnim podjetnikom. Kako bi tudi ne bila, ko se vsak posamezni član zadruge zaveda, da dela za sebe, da dela za skupnost, da eventuelni dobiček ne bo šel v nenasitno bisago kapitalista, temveč se bo porabil za povečanje in procvit zadruge in tudi vsak ve, da z dobrim delom zraste ugled zadruge in z njo tudi njegov, kot člana te zadruge. Po dveh letih si je ta zadruga opomogla toliko, da si je upala najeti lepe delavniške prostore, urediti potrebno pisarno in nabaviti si raznega potrebnega materijala in orodja.

Vendar to še ni vse in pri tem tudi ne sme ostati! Zadruga namerava v kratkem razteguiti svoje delovanje na druge stroke razen navedenih in hoče v prvi vrsti začeti s strojnogradbenim oddelkom. Zato smo v preteklem mesecu zgoraj imenovani naslov zadruge spremenili v "Jugometalija" r. z. z o. z. splošna kovinska industrija v Ljubljani. — Mi se zavedamo, kako važen činitelj je ravno strojnogradbena stroka v kovinarski industriji. Vsaj imamo zelo malo podjetij te stroke v Jugoslaviji in katera so ,niso ustanovljena na dobri zdravi podlagi. Največje naše podjetje te panoge si je tekom štirih let pridobilo bore malo simpatij pri svojih odjemalcih — in ne samo to, zapravilo je še tisto dobro ime podjetja, katero so si bili prejšnji gospodarji pridobili z večletnim dobrim delom. Odkar je sedajna družba prevzela omenjena podjetja, ista vidno nazadujejo, ker manjka pametnega strokovnega vodstva in smisla za gospodarstvo. Nekaj manjših podjetij, katera stojijo v strokovnem oziru nad preje opisanim, pa ne zadostujejo za kritje potreb na strojnogradbenem polju. Zgoraj navedeni vzroki so privedli člane naše zadruge na misel razširiti v tem smislu zadrugo in pomagati še lepemu številu kovinarjev do osamosvojitve. V ta namen bi bilo v prvi vrsti treba kupiti hišo, v kateri se nahajajo za razne kovinarske panoge primerni delavniški prostori, ter potrebne stroje in orodje. Zadruga namerava začetkom izdelovati razne manjše stroje za obdelovanje lesa, opreme vodnih in drugih žag ter mlinov, transmisije, ter prevzemati vsakovrstna strojna popravila. Za to delo ima zadruga dovolj zmožnih ljudi na razpolago, kateri željno pričakujejo ustanovitev take delavnice, v kateri bi mogli vse svoje moči in znanje posvetiti zadrugi, sebi pa ustvariti bolj človeško eksistenco. Pač pa naša razpoložljiva denarna sredstva ne zadostujejo za tako podjetje. Ako bi mi za financirnje tega podjetja poklicali na pomoč našega sovražnika t. j. meščanski kapitalizem, dobro vemo da bi bila naša neodvisnost kmalu ogrožena in naš pogin bi bil siguren.

Zatorej se obračamo na vas sodrugi kovinarji in nekovinarji Slovenci, ozir. Jugoslovani daljnega zahoda, priskočite na pomoč vašim bratom v vaši stari domovini. Zaupajte jim, da bodo s poverjenim jim denarjem gospodarili vestno in plodonosno kakor s svojim lastnim. Pristopajte k zadrugi, katere bodočnost je zasigurana, bodite prepričani, da pomagate s tem ustanoviti trdno podjetje, katerega člani so si postavili za svoje geslo le dve besedi: "Delo in vztrajnost" in se hočejo tega gesla tudi zvesto držati.

Ljubljana, dne 10. oktobra 1923.

Ivan Hladnik, strojni tehnik,
Ljubljana,
Ulica Stare pravde 6
Jugoslavija.

Svarila jetike.

New York (Jugoslovanski oddelek FLIS.) — Naj bo strojevodja še tako izkušen in naj že tako dobro pozna svoj stroj in svojo progo, vendar on ni nikoli siguren, da se ne pripeti kaka nesreča njegovemu vlaku. Zato on vedno pazi na varnostne znake. Čim ga kak signal posvari na pretečo nevarnost, takoj ukrene potrebno, da se izogne nevarnosti in reši življenje svojih potnikov.

Mi smo tudi svoj strojevodja za svoje telo. Tudi naša pot ni vedno gladka in brez nevarnosti. Telo je podobno stroju. Če je naš stroj dobro namazan, pogostoma očiščen in redno pregledan po strokovnjakih, ne bo provzročal mnogo sitnosti. Ali tupatam se na naši življenski poti pojavljajo varnostni signali, ki nas svarijo, da treba kaj posebnega ukreniti, ako naj ne bo nesreče. Strojevodja svojega telesa mora vedno paziti za taka svarila.

Ni nikakih svaril, ki se bolj sigurno pojavljajo in ki bolj zahtevajo takošnjo pažnjo, kot oni, ki naznanjajo, da preti tuberkuloza. Ta bolezen je lani uničila 100,000 življenj v Združenih državah. Čim telesu preti nevarnost, se skoraj vedno pojavljajo neki znaki, ki kot bi rekli človeku: Čuvaj se, dokler je še čas. Mi prevečkrat zanemarjamo ta svarila. Dostikrat sploh ne pazimo na nje; če se pa jih zavedamo, jih omalovažujemo. To pa je pogubno. Kajti takojšnja pažnja večinoma prepreči razvoj te bolezni in smrt.

Svarila, ki nam naznanjajo, da se neaktivna tuberkuloza utegne spremeniti v aktivno so: 1.) izguba na teži; 2.) izguba teka; 3.) neprestan občutek utrujenosti; 4.) prehlad ali kašelj, ki traja čez dva ali tri tedne; 5.) mrzlica popoldne ali rano zvečer in 6.) takojšnje bljuvanje krvi.

Pazite na ta svarila, ubogajte jih in s tem pomorete sebi in človeštvu, ker tako boste prispevali k znižanju mortalitete radi tuberkuloze.

Donesek k 2000 letni italijanski kulturi. Te dni je izšel uradni list laškega prosvetnega ministra, ki prinaša podatke o analfabetih v posameznih laških pokrajinah. Po teh je v Italiji ljudi, ki ne znajo ne brati in ne pisati okoli 45 odstotkov in sicer v Kalabriji 70 odstotkov, v Basilikat 65, v Abruzih 58, v Sardiniji 56 itd. Najmanj analfabetov je v Ligurniji (17), Lombardiji (13) in Piemontu 11 odstotkov. — Ne čudimo se, če pri takšnem stanju analfabetizma toži italijanski publicist Giuseppe Prezzolini o majhni razširjenosti italijanske knjige. Analfabeti vendar ne morejo brati knjig.

Delavski list je sila, s katero računa vaš nasprotnik.

Samuel E. Ericson:

Kako postanemo državljani?

(Dasi smo še pred nedavnim priobčili slična navodila za pridobitev državljanstva, prinašamo zopet nekaj nasvetov. Da ne bo vednega povpraševanja, pa priporočamo cenj. čitateljem, naj si ta navodila izrežejo in jih shranijo. O priliki morda pridejo prav. — Uredništvo.)

Človek, ki ni rojen v Združenih državah, je tu poznan kot inozemec (alien). Raditega je njegova prva dolžnost, ako si hoče tu ustvariti dom, da postane državljan Združenih držav.

Ko človek postane ameriški državljan, vživa lahko vse svoboščine te dežele in prilike se mu nudijo, da si izboljša življenje. Do teh pravic pa mu ni tako lahko ali je sploh nemogoče priti, ako ni ameriški državljan .

Človek, ki ostane v tej deželi tujezemec, ni tako spoštovan in pogostokrat se zgodi, da je poslan nazaj v deželo, kjer je bil rojen. Zato priporočam vsakemu, ki tega še ni storil, da si preskrbi državljanske papirje, ako namerava ostati v Ameriki.

Predvsem mora biti človek star 18 let, najbo moški ali ženska, predno lahko prosi za prvi papir. To naj tudi vsak stori takoj, ko se mu nudi prilika. Za prvi papir lahko vpraša na zveznem sodišču, državnem ali okrajnem, kjer je nastanjen. Če prosilec živi v okraju Cook, v katerem je čikaško mesto, naj vpraša za prvi papir v okrajni palači (coutny building).

Pri vlaganju prošnje za prvi papir izroči uradnik prosilcu polo papirja, na katerem so tiskana vprašanja. Na tista vprašanja je treba odgovoriti resnico. Če prosilec pri vlaganju prošnje za prvi papir ne zna angleškega jezika, naj pripelje koga s seboj, da mu bo tolmačil. Prvi papir je mogoče dobiti že prvi dan, ko prosilec pride v Združene države. Pri jemanju prvega papirja tudi ni treba nikakih prič.

Prvi papir stane en dolar in je veljaven za sedem let od datuma prejema. Po sedmih letih postane neveljaven in na njega tudi ni mogoče prositi drugega papirja, ker po sedmih letih veljavnost poteče.

Če je prosilec živel v Združenih državah pet let in ima že dve leti prvi papir, lahko prosi za drugi papir.

Po prejemu prvega papirja, naj si prosilec zapomni številko (Par. No. 7). Kajti ako izgubi prvi papir, mora prosilec dobiti kopijo istega, predno mu je mogoče dobiti drugi papir.

Če gre prosilec ,ki ima že prvi papir v kako drugo državo izven Unije in je odsoten več kakor šest mesecev, postane prvi papir neveljaven, ako se prosilec ne priglasi (registrira) pri ameriškem konzulu v dotični državi.

Lahko je tudi dobiti kopijo prvega papirja, ako prosilec navede zato opravičljive razloge, zakaj jo hoče. Naj pa nikar kdo ne poizkusi lagati se vladi ,ker ona to lahko izvoha medtem, ko skuša prosilec dobiti drugi papir. Vedno je treba govoriti resnico. Kakor povsod je tudi v tem oziru poštenost najboljša. Tiskovine za prošnjo prvega papirja je dobiti na okrajnih uradih.

Dajmo nekoliko pozornosti dejstvu, kaki so zakoni v Illinoisu iz leta 1897 radi tujezemcev. Tujezemcem je prepovedano pečati se z zemljiško kupčijo. Zakon daje mož državnemu pravdniku ali kateremukoli državljanu ,da na postaven način odvzame tujezemcu ali njegovim dedičem lastnino nad zemljo. Sledeče je izvleček iz takega zakona, ki se tiče lastninskih pravic zemljišč:

"Ako tujezemec kupi v tej državi zemljo ter se v nji nastani ter je vpisan kot lastnik zemlje in je star nad 21 let, več kakor šest let, odkar je dobil lastninsko pravico od zemlje, ne postane državljan Združenih držav, je državni pravdnik (ali okrajna oblast) katerega okraja je inozemčeva zemlja, dolžan odvzeti mu zemljo ali ukazati mu, da jo proda. Prodajo take zemlje in vse drugo odločijo sodišča".

Drugače pa inozemci lahko lastujejo svojo osebno lastnino kakor državljani.

Inozemci v Ameriki ne morejo biti imenovani niti izvoljeni v kak vladni urad. Zakoni Illinoisa kakor drugih držav prepovedujejo vposlenje tujezemcev pri javni službi, če ni izjavil, da namerava postati državljan. Delavske posredovalnice, ki so plačani z državnim denarjem, se morajo prepričati, če prosilec za delo ima državljanski ali vsaj prvi papir. Delavci ,ki so bili uslužbeni s pomočjo posredovalnega urada ter se je izkazalo, da nimajo niti prvega niti drugega papirja ,lahko vedno izgubijo delo in so odslovljeni.

Po starem zakonu (forma št. 2214) je treba prosilcu verodostojno izpolniti prošnjo in vzeti s seboj v vladno poslopje dve priči.

Po novem zakonu (forma št. 2214) je treba ravnotako verodostojno odgovoriti na vprašanja na tiskovini in poslati isto v Washington, D. C., v kuverti z naslovom, katero izdaja naturalizacijski urad.

Priče morajo biti ameriški državljani ,ki poznajo prosilca pet let in so prosilca videle vsakih devetdeset dni enkrat. Ženske priče so tako dobre kot moške, toda ne sorodniki.

Da prosilec dobi drugi papir mora stanovati v Združenih državah pet let ali več in živeti v državi, v kateri prosi za državljanstvo najmanj zadnjih 12 mesecev.

Če je prosilec živel v dveh ali več državah tekom zadnjih petih let ,mora iti na zvezni urad, dati imena dveh ljudi iz vsake države, kateri so ga poznali, ko je živel v dotični državi. Vlada bo potem obvestila javnega notarja dotičnega okraja, kar stane prosilca pet dolarjev. Poleg tega pa je treba prosilcu dati imeni dveh prič, iz kraja, kjer živi, ko prosi za državljanstvo.

Drugi papir stane štiri dolarje. Toda če je prosilec živel v dveh državah tekom zadnjih pet let, ga bo stalo dodatnih pet dolarjev.

(Dalje prihodnjič.)

Klerikalno delo in vzgoja. Kdo še ni slišal, da so klerikalci ob volitvah naglašali, da so tudi za republiko. Kdor tega ne verjame, naj se prepriča v orlovskem koledarčku za leto 1924 v katerem se zahteva od vseh članov Orla, da morajo vsaj prvo kitico "Bože pravde" znati na pamet. Ali niso to ravno isti klerikalci, ki so pod staro Avstrijo zahtevali od vsakega šoloobveznega otroka, da mora znati na pamet "Bog ohrani" itd. Kako dolgo boste še imeli ljudstvo za norca? Tako dolgo še? Dokler ljudstvo ne bo spregedalo vaše dvojne igre. Če beremo klerikalno časopisje in zasledujemo njih delo, takrat se človeku zdi, da so kdove kakšni revolucionarji. Če pa si ogledamo malce bližje klerikalno vzgojevalno delo, takrat zagleda vsak, ki ima zdrav razum in nekaj soli v glavi, da nosite dvojno masko, eno republikansko in eno monarhistično. Z enim očesom koketirate s človeškim Radičevim republikanizmom ter zagovarjate njih abstinenčno politiko, da reakcionarni radikalski politiki z lahkoto nalagajo našemu ljudstvu razne kuluke in visoke davke. Na drugi strani pa se kregate z ultra patrioti za prvenstvo na dvoru. Zdi se nam ,kakor tisti, ki dela tatu zid, da ga ne zasačijo pri tatvini.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calabar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vidav, Box 672, Ely, Minn., John Terčelj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorišek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa. John Grdelj, 14521 Pepper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Maro, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Semrek, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Jožka Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Skuk, 6404 Ortona Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondence z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN ZNAMKE, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljaje na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaje Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, šiger naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljaje na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in spisi vse baje v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU IN OKOLICI.

Od časa do časa se priobčuje pod to rubriko zanimive aktivnosti Z. S. O., ki so v interesu vseh društev. Društva, katera še niso naznanila svojega pristopa v Z. O. S., naj ga naznanijo zveznemu tajniku, kakor naj naslove vse naznanila in pošiljatve, ki so namenjene zvezi.

Apeliram na zastopnike včlanjenih društev, da se udeležujejo mesečnih sej, katere se vrši vsaki drugi četrtek v mesecu v Narodni dvorani, na Racine Ave. in 18ti cesti. Začetek sej ob 8. uri zvečer v dvorani štev. 2, v tretjem nadstropju.

PRIREDBE SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU:

Soc. klub štev. 1, J. S. Z. — Dramska predstava v nedeljo popoldne, dne 16. decembra v dvorani ČSPS.

Soc. klub štev. 1, J. S. Z. — Silvestrova zabava dne 31. decembra, v dvorani SNPJ.

"Slovenija" štev. 44, ČSBPJ. — Maškaradna veselica, dne 19. januarja 1924 v Narodni dvorani.

Slovenska postaja, štev. 16311 M. W. of A. — Plesna veselica, dne 26. januarja 1924.

Soc. klub štev. 1, JSZ. — Dramska predstava, dne 10. februarja 1924, v dvorani ČSPS.

Mladinski tamburaški zbor "Čmrlji". — Plesna veselica dne 23. februarja v dvorani S. N. P. J.

Soc. klub štev. 1, JSZ. — Dramska predstava dne 6. aprila 1924, v dvorani ČSPS.

"Nada" štev. 102 SNPJ. — Slavnost petnajstletnice, v nedeljo dne 27. aprila 1924 v Narodni dvorani.

Ako prireditev vašega društva še ni v gornjem seznamu, obvestite zveznega tajnika, da jo uvrsti v prihodnjem. Ako katero društvo opazi kakšno pomoto ali pomanjkljivost, naj jo naznani tajniku, da se prihodnjič popravi.

Blaz Novak, tajnik,
2659 So. Springfield Ave.

RAD BI IZVEDEL

za mojega brata Jožef Tratnika doma od Nove Štifte pri Gornjem Gradu na Štajerskem. Odšel je iz Black Diamond, Wash. že meseca augusta, leta 1921. Bojim se, da se mu je kaj slabega pripetilo. Rojake uljudno prosim, če kdo ve za njegov naslov naj mi blagovolijo to naznaniti, za kar sem privolji vrniti troške. Ako bo sam čital ta oglas naj se mi prijavi na moj naslov: John Tratnik, Box 83, Black Diamond, Wash. (Adv.)

IŠČE SE ROJAKINJA

Marija Krenkar. Prosim uljudno rojake širom Združenih držav, če je komu znano, kje se nahaja Marija Krenkar. Pred dolgim časom se je nahajala v državi Kansas. Sporočati ji imam zelo važne stvari. Ako bo pa sama to čitala, naj se prijavi svoji sestri na naslov: Rozalija Markovitz, Box 93, Franklin, Kans. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

O koleri na Kranjskem.

Zbornik Matice Slovenske XIII. zvezek iz leta 1911.

Sestavil **Franc Kobal.**

(Dalje.)

Nekoliko pretirane so te vesti prav gotovo. Saj se je tudi za gólo istino raznašalo, da je na Reki 200 hiš docela izpraznjenih in zapuščenih, da na reških ulicah žive duše ni srečati razen zdravnikov, duhovnikov, fakinov in mornarjev in da je iz mesta pobegnilo 5000 ljudi, pa vendar vse to ni bilo tako. Istinito je da jih je tudi z Reke pred kolero mnogo pobegnilo v Primorje ali na bližnje Kranjsko, da so za nekaj časa zaprli šole in da je kolera hudo pobirala.

V Pulju so po zgledu italijanskih mést po mestnih cestah in ulicah kurili brinjev les, da bi pregnali kužni zrak in se ubranili kolere.

Od Trsta sem je kolera udarila na Kranjsko.

Do 16. julija se je že razpasla po vsej Vipavski Dolini. V Ajdovščini je iz tamošnje tvornice pobrala mnogo delavcev, potem pa jo je preko Vipave krenila na Col, preko Žagorja pa na Pivko in v bistriški okraj.

V Vipavi je le malokdo ozdravel, obolelo pa jih je mnogo. Pojavila se je na Vipavskem nekako julija meseca, najhuje divjala početkom avgusta, početkom septembra pa je tam docela polegla. Klasičen slučaj takratnega besnenja kolere po Vipavski Dolini mi je sporočil znani, še sedaj živeči starosta kranjskih zdravnikov, g. Tomic, ki je tedaj kot pomožni zdravnik zoper kolero v Vipavski Dolini stanoval pri cerkveniku v Šturjah. Nekega dne je cerkvenik kmalu po večerji prišel domov povedat, da v Žapužah umira neka za kolero obolela stara ženska, da jo župnik pojde previdet in da naj bi gospod Tomic šel z njim. Pa sta šla. Svetil jima je krepak, osemnajstleten fant. Duhovnikom je bilo tedaj dovoljeno pušiti, tudi če so šli obhajat. Sredi pota tisti krepki fant naenkrat začel bruhati, ni bilo pet minut ,pa je obležal mrtev. Ona dva sta opravila svojo pot in se vrnila domov. Ponoči pa je kolera prav tako nenadoma ugrabila župnika: zjutraj so ga v postelji našli mrtvega.

V Postojni, kjer je kolera istotako izbruhnila julija meseca, je zaradi nje nastal "strašen hrup", dasi je do 1. avgusta za kolero umrlo samo 29 oseb. ("Novice".) Prav vzorno se tiste dni tudi Postojnčani niso vedli, kajti nekdo jih v "Novicah" ošteva takole: "Pri nas je res vse narobe: namesto da bi se ljudstvo tolažilo v nepotrebnem strahu, ni drugega glasu kot le en glas od kolere in mertvaškiga zvona — in namesto da bi zdravniku njegov težavni posel lajšali, same težkoče: kamor pride, sto vraž, sto misel, sto zdravil. Vsaka baba se vtikuje v ozdravljanje vsak hvali drugo robo, eden to tinkturo, drugi to in vsaka je boljša. Koliko ima zdravnik opraviti, predno bolniku dopove pamet in premaga modrijane in mojstre-skaze, vraže in dobičkarijo, ki stoterno glavo moli iz tistih tinktur in špecifikacij. — Res škoda pri takih razmerah za vse dobre nasvete in opominjovanja skerbne vlade, škoda za vsakega zdravnika, ki jih pošilja kolero zdravit. Vsaka baba hoče zdravnik biti!" — Ali, če hočemo biti pravični, moramo priznati, da tako ni bilo samo v postonjskem okraju, marveč tudi drugod po naši preljubi kranjski deželi, kajti v sličnih tožbah so si vsi tedanji zdravilci edini. — Sicer pa je kolera v Postojni res okrutno postopala. V okraju, ki je štel komaj 11.400 duš, je bilo nekatere dni po 30 mrličev. Kraška pokopališča so majhna, pripoveduje naš izvestitelj v "Novicah", treba pokopavati truplo pri truplu, drugo vrh drugega in ker ni dosti prsti ,mrličev ni mogoče pokopavati globoko. "Postrežbe že celo nobene ni, revščina pa ljudstvo čez silo tare. Od bolnika bežijo kot od kužnega, ne obljube, ne darila, ne žuganja in kazni mu strežaja ne pripravijo, če nima morda bližnjega sorodnika, ki je še zdrav. Mnogokrat leži tudi po več bolnikov v eni sami sobi, starci, mladi in otroci, kdaj celo merlič včasih med njimi."

V Cerknici, pripoveduje isti izvestitelj, so razmere dosti boljše: tam si ljudje pomagajo, kolikor le morejo, zvesto služijo in strežejo: sosedje in znanci prihite k bolniku in mu strežejo, grejejo za in "dergajo, ga smerti branijo po vsi moči." In v istini jih je v Cerknici med velikim številom obolelih umrlo le malo.

Vsekakor zanimive beležke!

Neusmiljeno se je "grozovinska" kolera vrgla nad Pivčane. V Zagorju je v enem mesecu (do 17. avgusta) pobrala krog 50 ljudi, v Knežaku jih je spravila pod ruše krog 60, v Trnovem pa krog 140; nič manj ni pobirala v Košani, Suborju in Premu. G. Tomic, ki je zdravil tudi po Košanski Dolini, ve povedati, kako je kolera iznenada v grob spravila kaplana Josipa Božiča, pri katerem je stanoval. Ponoči so ga bili poklicali na Kal. Ko se je vračal domov in se ni nič kaj krepkega počutil, je nekje prosil nekaj slivovke, kmalu pa se mu je trebuh čudno napel, da je bil ves zabuhel, in v štirih ali petih urah je po kaplana prišla bela žena. Pomagati mu ni bilo, ker je odklanjal vsako zdravilo. Nekega dne je g. Tomic bil v Suhorju na Ostrožnem Brdu, gledat, kako je tam. Našel ni niti enega bolnika in se vesel, da je zdravstveno stanje tako ugodno, vrnil domov. Zjutraj zarana pa mu je nekdo prinesel pretresljivo vest, da je skoro ves kraj izumrl. Od sedmih zvečer pa do šestih zjutraj da je umrlo krog 150 ljudi. Kolera si jih je v eni noči nažela, kolikor si jih je mislila, potem pa odšla drugam, ne da bi se še kdaj tam pojavila. Drugi pot zopet je nekje v Košanski Dolini pregledal 17—20 hiš in ni našel niti enega bolnika. Dve uri kasneje je v prav istih hišah že bilo 7—9 mrtvih. Pa kakor da bi odrezal! kolere pozneje ni bilo več. Ljudje so bili skrajno nespametni in si prav nič niso dali dopovedati. Sredi avgusta ob najhujši vročini so v sobah kurili, meneč, da to pomaga zoper kolero, in niso hoteli odpreti oken, da bi v sobe prišel sveži zrak, pa naj jim je g. Tomic še tako prigovarjal. Ker si ni mogel pomagati drugače, jim je končno v spremstvu orožnikov pobil okna. — Do sre sega žalostno poročilo, ki ga o divjanju kolere čitamo v "Novicah" in ki pravi: "Vsi Pivčani so pobiti in prestrašeni, vse je žalostno! V Žagorju je v 100 hišah 40 ljudi manj nego jih je bilo o sv. Jakobu, nad 100 pa jih je še bolnih. Sosed se sosedov ogiblje in nosače umerlih je treba večkrat s silo vkup spravljati." — Še huje je bilo v vasici kneške fare Koritnicah. Od 290 prebivalcev jih je kolera v 14 dneh pobrala več nego 50, v mnogih hišah so ob enem in istem času ležali po trije, štirje brez postrežbe, "brez čedenja, v strašnem smradu in neznanih bolečinah — le groza je misliti." V Koritnicah je neki bolnik ležal v hlevu, ker v hiši ni bilo prostora. Do njega se je prišlo po lestvi, "za zglavje mu je bil šopek sena, za odejo šop slame, za preprogo pajčevine, za strežaja okuženi zrak. Bolezen je vse iz pravega reda spravila, le malokdo kosi travo." Pšenica, ki je bila to leto posebno lepa, je dolgo ležala nepožeta, ker so domačini morali streči bolnikom.

(Dalje prihodnjič.)

Nekatera vprašanja in odgovori z ozirom na Jugoslavijo.

1. Vprašanje: Kateri denarni zavodi so varni za vloge in kakšna je obrestna mera?

Odgovor: V Hrvatski in Slavoniji so največji zavodi Prva Hrvatska Štedionica; Hrvatsko Slavonska Zemaljska Hipotekarna Banka; Hrv. Eskomptna Banka; Poljodjelska Banka; Slavenska Banka; Srpska Banka; Jugoslavenska Banka — vse v Zagrebu.

V Bosni in Hercegovini: Srpska Centralna Banka; Hrv. Centralna Banka; Zemaljska Banka — vse v Sarajevu.

V Dalmaciji: Dubrovačka Trgovačka Banka; v Dubrovniku; — Prva Pučka Dalmatinska Banka, v Splitu.

V Srbiji: Prva Srpska Banka; Beogradska Trgovačka Banka; Beogradska Založna Banka; Balkanska Kreditna Banka; Srpska Centralna Banka; Beogradska Prometna Banka; Srpska Kreditna Banka; Englesko-Srpska Banka — vse v Beogradu.

V Vojvodini: Srpska Zadružna Banka v Novem Sadu; Subotička Srpska Štedionica v Subotici.

V Sloveniji: Ljubljanska Kreditna Banka; Kranjska Deželna Banka; Slovenska Eskomptna Banka — vse v Ljubljani.

To so le najglavnejši denarni zavodi, ki se vsi lahko smatrajo za varne. Razun teh je dovolj manjših zavodov ,ki so na dobrem glasu.

Obrestna mera redno iznaša 4 do 6 odstotkov, pri večini velikih zavodov 4 in pol odst.

2. Vprašanje: Kakšni so pogoji za kupovanje posesti in koliko velja sedaj eno jutro zemlje?

Odgovor: V tem so velike razlike. Cene še v glavnem razlikujejo izmed 10 in 60 tisoč dinarjev za jutro travnika ali polja. V bližini železnic in večjih mest se cene dvigajo, po oddaljenejših krajih padajo.

Po Slavoniji, Sremu in Vojvodini ,kjer je zemlja večinoma prvoredna, je tudi dobra zemlja zaradi pomanjkanja delovnih moči nekaj cenejša. So pa tudi preobljudeni kraji, na pr. Hrvatsko Zagorje, kjer zemlja sploh ni na prodaj. Poprečno se lahko računa za jutro dobre zemlje 15,000 dinarjev.

Vinogradi so nerazmerno dragi in presegajo prej omenjeno maksimalno ceno. Pri gozdovih je cena odvisna od kvalitete lesa in sposobnosti hoste za sekanje. Razume se ,da vplivajo na cene tudi valutne razmere.

3. Vprašanje: Koliko se plačuje mezde delavcem raznih poklicev in rokodelstev zunaj in po tovarnah?

Odgovor: Nekvalificirani delavci dobivajo v Beogradu 40 do 55 dinarjev na dan (4—5 dinarjev na uro), in sicer moški po tovarnah in drugih delavnicah. Ženske redno dobivajo nekaj manj. Kvalificirani delavci dobivajo od 400 dinarjev navzgor na teden (8 do 20 dinarjev na uro). Preddelavci in delovodje dobivajo po 2500 in 3000 dinarjev na mesec, upravniki 3—4,000, tehničarji tri do pet tisoč ,korespondenti po trgovinah 2,500 do 4,000, ravnatelji, upravniki in sploh osebe na vodilnih mestih tudi po več kakor 10,000 dinarjev na mesec. Ženske delovne moči v gospodinjstvu dobivajo 2—300 dinarjev na mesec s hrano ,po raznih delavnicah (tovarnah, trgovinah, bankah, pisarice na stroju, prodajalke itd.) dobivajo po 1,500 do 3,000 dinarjev na mesec.

V Zagrebu in zagrebški okolici so plače nekaj manjše. Moški dobivajo po tovarnah in drugih delavnicah po 30—45 dinarjev mezde, kvalificirani delavci 250 do 280 dinarjev na teden, mehaničarji 360—450 ,preddelavci in delovodje 2,000—3,000 na mesec, tehničarji, inženirji, arhitekti, kemičarji in osebe na vodilnih mestih do 6000 dinarjev na mesec. Žensko osobje se plačuje nekaj slabeje. Nekvalificirane delavke dobivajo 25—40 dinarjev na dan, služkinje 200—300 dinarjev na mesec s hrano. Privatne nastavljenke raznih kategorij dobivajo 1,000 do 2,000 dinarjev na mesec.

V poljedelstvu se plačujejo razne mezde. V glavnem se morata razlikovati dve kategoriji delavcev: Navadni težaki in kosci. Prvi dobivajo 20—30 dinarjev na dan s hrano, ponekod tudi žganje. Zadnji 40 dinarjev s hrano in pijačo (navadno žganje ali vino).

4. Vprašanje: Koliko približno je potrebno za vsakdanje življenje in stanovanje?

Odgovor: V beogradskem področju potrebuje navaden neoženjen delavec za hrano, stanovanje, obleko in obutev 800—1,200 dinarjev na mesec; oženjen delavec brez otrok 1,000—1,500; rodbina 4 oseb 1,500—2,000, neoženjeni nastavljenci v raznih poklicih 1,500—2,500 na mesec, oženjeni od 2,500 navzgor, po številu rodbinskih članov.

V Zagrebu je življenje nekaj cenejše. Navaden neoženjen delavec potrebuje 800—1,000 dinarjev na mesec, oženjen brez otrok 1,000 do 1,250, delavska družina 4 oseb 1,500—2,500, in dalje po številu rodbinskih članov. Ženske delavke potrebujejo nekaj manj.

5. Vprašanje: Če bi kdo kupil posest, ali jo more prodati dalje, v slučaju da si ne more zagotoviti življenja na njej?

Odgovor: V splošnem se lahko pravi, da se vedno dobe kupci za zemljišča.

6. Vprašanje: Ali so vse vere od strani države zaščitene? Ali more vsakdo izpovedati svojo vero po vesti in sreu?

Odgovor: Svobodo veroizpovedanja jamči ustava kraljevine S[illegible]bov, Hrvatov in Slovencev, zaj[illegible]čena je pa ta svoboda tudi po k[illegible]turni višini dežele in naroda.

7. Vprašanje: Ali bi se mo[illegible] nabaviti kakšni zakoni in pra[illegible]niki, da bi se interesent seznani[illegible] njimi?

Odgovor: Vsi zakoni in pra[illegible]niki, ki jih interesent želi, se lah[illegible] nabavijo v vsaki knjigarni ân[illegible]hko jih tudi čita v "Službenih [illegible]vinah". (Take knjigarne so n[illegible] Cirilometodska knjižara, Zag[illegible] S. Kugli, Zagreb, Gece Kon, B[illegible]grad, Zadružna knjigarna, Lj[illegible]ljana.)

8. Vprašanje: Ali obstoja k[illegible]šen gospodarski list za ekonom[illegible] in industrijo ,ter sploh za vse g[illegible]spodarske razmere?

Odgovor: "Gospodarski List" je najstarejša gospodarska pub[illegible]kacija v vsej državi. Priporoč[illegible] bi se lahko "Narodno Bogastvo", [illegible]revija, ki izhaja v Zagrebu in o[illegible]javlja prispevke o industriji in n[illegible]ših gospodarskih razmerah splo[illegible] "Privredni Pregled" izhaja e[illegible]krat na teden v Beogradu.

Od listov, ki se mnogo pečajo [illegible] pridobitvenimi vprašanji, bi bi[illegible] omeniti: "Trgovinski Glasnik" [illegible] Beogradu; 'Jugoslavenski Lloy[illegible] in "Jutranji List" v Zagreb[illegible] zadnji ima vsako nedeljo posebn[illegible] prilogo pod naslovom "Gospodar[illegible]ski List" in redno prinaša člank[illegible] o izseljeniškem vprašanju. Časo[illegible]pise in revije tudi lahko naroči in[illegible]teresent v vsaki knjigarni.

9. Vprašanje: Ali so delavc[illegible] organizirani ,in ščiti li jih držav[illegible] v slučaju raznih nezgod?

Odgovor: Delavci so zavarovan[illegible] zoper nezgode v zmislu zakona o[illegible] 14. maja 1922. Tudi delavske or[illegible]ganizacije obstojajo. Toda delav[illegible]ski razred v naši državi ni tak[illegible] številen in tako vpliven, kakor v [illegible] nekaterih drugih državah.

10. Vprašanje: Ali morejo tuj[illegible]ci kupovati nepremične, ker bi [illegible] se nekateri ,ki imajo precej denar[illegible]ja, radi tam naselili?

Odgovor: Naša država je v te[illegible] oziru popolnoma liberalna in n[illegible]brani tujcem, da si nabavijo ne[illegible] premičnine.

PRVA IN NAJVEČJA SLOVENSKA TVRDTKA PRISTNIH PREKAJENIH KRANJSKIH KLOBAS V AMERIKI

katere razpošiljamo po vseh Združenih državah po 30 centov funt, ako pošljete denar z naročilom plačano mi poštnino. Po poštnem povzetju C. O. D. plača poštnino vsak sam. Ako ljubite dobro delikatesso za praznike

NAROČITE KLOBASE!!

Vsled izredno mnogih naročil, nam je bilo mogoče znižati ceno. Pošljemo od 5 funtov naprej. Pišite še danes.

JOE LESKOVAR,
610 — 14th Street, Racine, Wis.

Visoška kronika.

DR. IVAN TAVČAR.

(Dalje.)

"Naj se reče, kar se hoče, bil je velik kapitan, ta Gustavus Adolphus, in vojske je bil izučen kot malokdo! A se še spominjaš vsega tega? Kakor strela je bil čez jarek s težkimi konjiki in naše pešce so teptali v tla. Pa je mislil, da jih bo več. A mi na konjih smo stali prav blizu, ker je bil tako ukrenil naš grof Pappenheim. Pripodili so se do nas. Midva in Pečarjev Boltežar z Grbaške gore smo stali v prvi vrsti in takoj smo sprožili na švedskega kralja svoje samokrese. Malo se je zganil in široki klobuk z belimi peresi mu je izginil z glave. Ti pa si zavpil: 'Glej, Lukež, kako veliko in težko zlato verigo ima okrog vrata!' No, pa mu je nekdo izmed umazanih pešcev, ki je odnesel življenje izpod kopit švedskih konj, ustrelil zadaj v hrbet ter ga pognal s sedla. Mi pa kakor vihar čez njega, da so ga pozneje komaj iztaknili med kupi mrličev. A zlate verige nismo dobili in sam Bog ve, kaki vragi so nam jo snedli, saj je imela pripadati nam, ker je bil Gustavus Adolphus najprej zadet iz našega samokresa! Nebeško je bilo tako bojevanje in lažje bi umiral, da sem umrl pri tisti batalji! Padel pa je tudi naš grof Pappenheim, dober, a osoren zapovednik! Še sedaj mi silijo solze v oči, če se spominjam imenitnega tega kapitana! O, ljubi moj, tudi ti se še na vse to spominjaš, ker se kaj takega ne more pozabiti!"

Pri teh besedah se je razgrel oče in hodil po sobi gori in doli. Lukež je za nekaj časa utihnil, nato pa je zopet pričel:

"Pečarjev Boltežar! Glej, tudi tega so v batalji pri Emmershausenu, kjer smo natolkli Švede, skozi in skozi prestrelili! Ko je ležal na trati, je govoril: 'Mislil sem, da je več stopnic do nebeškega kraljestva, pa se prav hitro pride po njih!' " Lukež je poizkušal, da bi se zasmejal, pa se mu je slabo posrečilo, ker je sam ležal pred stopnicami nebeškega kraljestva.

Poklical je Visočana k sebi.

"Polikarp, kamerad! Že vidim, da umreti ni nič posebnega; prej kot umrjem, bi pa nekaj vendarle rad vedel! Bogve, ali še živi Jošt Schwarzkobler, s katerim sva toliko let skupaj jahala po nemških poljih in po nemških vaseh? Sam Bog ve, če še živi!"

Oče je obstal pri bolniku in opazil sem, kako so se mu tresla kolena, ko je sedal na stoliček. "Schwarzkobler —! Gotovo še živi, — čemu naj bi ne živel?"

Lukež je obmolknil in nekaj je premišljeval.

Oglasil se je gospodar:

"Lukež, da mi ne zameriš! Veš, radi tiste kase, ki smo jo dobili pri Emmershausenu in vzeli iz švedske bagaže, ti nisem vsega povedal. Zamolčal sem ti tvoj delež in krivo sem govoril, da je Schwarzkobler s silo vzel ta delež! Še je pri meni in izplačam ti ga, ko se ozdraviš!"

Kako težko mu je šla beseda iz ust! Gotovo ga je silno motilo, da je moral kaj takega priznati v navzočnosti svojega sina!

Bolnika pa ni pretresla ta novica; mirno je odgovoril:

"Polikarp, kamerad! Čemu mi take reči pripoveduješ? Prijatelj si mi bil vse dni, kar sva se poznala, ali jaz sem, ker si imel dosti več pameti in boljšo glavo, visel na tebi, kakor visi pes na svojem gospodarju. Zadovoljen sem bil, da sem smel tu-sem na Visoko in da sem smel s tabo živeti. In sedaj, ko mi prihaja zadnja ura, bodi ti izrečena zahvala! Gospodar si mi bil, pa tudi prijatelj si mi bil; jesti si mi dajal in piti si mi dajal. Ali sem še kaj več potreboval?"

Tu je pričel o gospodarstvu:

"Polikarp, Posavčevo dekle, ki je sedaj mala dekla pri tebi, ni kaj prida. To boš že moral odsloviti. — Na Čimženico ne sejaj zopet pšenice; tam se ne obnese, veruj mi, tam se še nobeno leto ni obnesla! — No, če pa imaš še kaj mojega deleža, daj ga Izidorju, da bo sem in tja mislil na starega Lukeža!"

Nekam milo se mu je storilo, ko je opazil, kako silijo solze po mojem licu. Očetu se je obraz raztegnil, ker je prejkotne pričakoval, da bo Lukež svoj delež volil njemu, a ne meni.

Bolnik je še govoril:

"Po meni boš gotovo vse opravil, Polikarp, ker si mi bil prijatelj in kamerad. Pa si ne delaj preveč izdatkov! Če te je volja, postavi tja, kjer bom imel večni svoj kvartir, lesen križec, seve, če bi križce preveč ne veljal!"

Prosil je, da bi mu dali vode. Pil je, a veliko ni mogel.

Tudi je prosil, da bi ga malo vzdignili ter mu dejali pod hrbet kaj cunj, ker so ga pričele boleti kosti.

Poizkušala sva ustreči njegovi želji. Pri tem sva ga pri eni strani vzdignila, da bi mu kaj mehkega podrinila. A morala se mu je premakniti ostrina, ki mu je tičala v prsih, ker mu je glava omahnila in ker mu je pričela kri teči iz rane. Tudi ga je bila utrudila dolga govorica in mešati se mu je pričelo. Povzdignil je svoj glas in vprašal: "Ali jih slišite, kako buče topovi? Victoria! Victoria!"

Kri ga je zalila in umrl je na trdem ležišču prej, kot je prišel kaplan iz Poljan. —

Ko se je prikazal dan, smo hodili za sledovi, ki so jih pustili razbojniki za sabo. Malo višje smo dospeli do mesta, kjer je bilo še polno krvi. Tu so zaklali dva nam ukradena ovna.

Nekaj korakov naprej je ležalo v jami pri stezi človeško truplo. Bil je ustreljeni cigan Dušan. Kar tam smo ga brez vsakega usmiljenja zagrebli kakor psa, ki je poginil za plotom.

Po Lukežu smo vse opravili, kakor se spodobi. Pokopali smo ga blizu cerkvenega zida na pokopališču Sv. Martina v Poljanah. Pri glavi smo mu postavili lesen križec.

(Dalje prihodnjič.)

French Line

HITRA VOŽNJA V JUGOSLAVIJO

NEW YORK-HAVRE

SUFFREN	Dec. 11
PARIS	Dec. 12
CHICAGO	Dec. 26
LA SAVOIE	Dec. 29
ROCHAMBEAU	Jan. 9

Pišite pri knjižice z navedbi domačemu zastopniku ali na gl. urad:—

FRENCH LINE

133 North Dearborn Street, Chicago, Ill.
19 State Street New York

KNJIGE

Književne Matice S.N.P.J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Žele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred $1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena $2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena $1.00 s poštnino vred.

Zajedalci. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena $1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenezije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naturne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena $1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

Književna Matica
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.